

**UCHWAŁA NR XVII/260/16
RADY MIASTA BIAŁYSTOK**

z dnia 18 stycznia 2016 r.

**w sprawie przyjęcia "Miejskiego programu działań na rzecz rehabilitacji zawodowej i społecznej
oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020".**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2015r. poz. 1445 i 1890), w związku z art.35a ust. 1 pkt 1 oraz ust.2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011r. Nr 127 poz. 721, Nr 171 poz. 1016, Nr 209 poz. 1243 i 1244, Nr 291 poz. 1707, z 2012r. poz. 986 i 1456, z 2013r. poz. 73, 675, 791, 1446 i 1645, z 2014r. poz. 598, 877, 1198, 1457 i 1873, z 2015r. poz. 218, 493, 1240, 1273, 1359 i 1649) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się "Miejski program działań na rzecz rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020", stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Białegostoku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 01 stycznia 2016r.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Mariusz Krzysztof Gromko

Miejski program działań na rzecz rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2016-2020

WSTĘP

Niepełnosprawność jest jednym z głównych problemów współczesnego świata. Do grona osób niepełnosprawnych można zaliczyć osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych.

Przyczyny niepełnosprawności są bardzo złożone. Za główne należy uznać: zagrożenia chorobami cywilizacyjnymi, słabość systemu promocji zdrowia i opieki medycznej, trudne warunki pracy, zagrożenia komunikacyjne, słaby przepływ informacji, niską świadomość zdrowotną społeczeństwa.

Zgodnie z zapisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz.U. z 1997r. Nr 78 poz. 483 z późn.zm.), Karty Praw Osób Niepełnosprawnych uchwalonej przez Sejm RP 1 sierpnia 1997r. oraz Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych ratyfikowanej 6 września 2012r. – osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz korzystania na zasadzie równości z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli, bez względu na rodzaj, przyczynę i stopień niepełnosprawności. Konwencja:

- potwierdza powszechność i niepodzielność wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz potrzebę zagwarantowania osobom niepełnosprawnym pełnego z nich korzystania, bez jakiegokolwiek dyskryminacji,
- uznaje dyskryminację ze względu na niepełnosprawność za pogwałcenie godności i wartości człowieka oraz stwierdza, że osoby niepełnosprawne, szczególnie kobiety i dziewczęta, są często narażone na wieloraką lub wzmocnioną dyskryminację,
- uznaje, że niepełnosprawność to wynik oddziaływania pomiędzy osobami z dysfunkcjami a barierami wynikającymi z postaw i środowiska, co utrudnia osobom niepełnosprawnym pełny udział w życiu społecznym, na równi z innymi osobami,
- uznaje różnorodność osób niepełnosprawnych, ich cenny wkład w ogólny dobrobyt i różnorodność społeczeństw,
- potwierdza przekonanie, że powszechna i całościowa konwencja, zapewniająca ochronę praw i godności osób niepełnosprawnych, będzie promować ich aktywność w sferze obywatelskiej, polityki, gospodarki, w sferze społecznej i kultury,
- podkreśla znaczenie, jakie dla osób niepełnosprawnych ma ich samodzielność i niezależność, potrzebę stwarzania im możliwości udziału w procesach decyzyjnych, a także znaczenie, jakie w tej mierze ma dostępność środowiska fizycznego, społecznego, gospodarczego i kulturalnego, opieki zdrowotnej, edukacji, informacji i komunikacji.

Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych zawiera przepisy:

- zakazujące dyskryminowania osób niepełnosprawnych,
- nakazujące tworzenie warunków korzystania z praw na zasadzie równości z innymi osobami,
- nakazujące wprowadzenie rozwiązań specjalnie adresowanych do osób niepełnosprawnych, odpowiednio do rodzaju zagadnienia.

Realizując obowiązek wynikający z art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127 poz. 721 z późn.zm.) Miasto Białystok opracowało „Miejski program działań na rzecz rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2016 – 2020”.

Niniejszy Program jest kontynuacją i rozwinięciem podjętych wcześniej przez Miasto inicjatyw w ramach „Miejskiego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2009-2015”.

Program skierowany jest do niepełnosprawnych mieszkańców Białegostoku i określa kierunki polityki społecznej Miasta w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych. Ma on na celu zminimalizowanie skutków niepełnosprawności, zaktywizowanie osób niepełnosprawnych oraz stworzenie im optymalnych warunków do uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

DIAGNOZA ZJAWISKA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W BIAŁYMSTOKU

Osoby niepełnosprawne nie są objęte bieżącą charakterystyką, stąd też nie jest możliwe precyzyjne ustalenie liczby takich osób w powiązaniu z cechami demograficznymi.

Ostatnie pełne dane pochodzą z „Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań” według stanu na 2011 rok (ilustruje je tabela nr 1 i tabela nr 2). Wówczas liczba mieszkańców Białegostoku wynosiła 249 298 osób.

Zgodnie z Bankiem Danych Lokalnych Urzędu Statystycznego w Białymstoku wg. stanu na dzień 31.12.2011r. w Białymstoku zamieszkiwało 33 597 osób niepełnosprawnych (biologicznie i prawnie), w tym 24 413 osób niepełnosprawnych prawnie.

Tabela nr 1*: Osoby niepełnosprawne prawnie wg. płci:

płeć	liczba osób
kobiety	12 642
mężczyźni	11 772
Łącznie	24 413

Źródło: Bank Danych Lokalnych Urząd Statystyczny w Białymstoku

Tabela nr 2*: Osoby niepełnosprawne wg. wieku i stopnia niepełnosprawności:

przedział wiekowy	stopień niepełnosprawności	liczba osób
w wieku przedprodukcyjnym	osoby niepełnosprawne razem	1 175
	osoby niepełnosprawne prawnie	886
	w tym osoby:	
	- z orzeczoną znaczną stopniem niepełnosprawności	36
	- z orzeczoną umiarkowaną stopniem niepełnosprawności	17
	- z orzeczoną lekką stopniem niepełnosprawności	18
	- o stopniu niepełnosprawności nieustalonym	108
w wieku produkcyjnym	- w wieku 0-15 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności	707
	osoby niepełnosprawne razem	14 819
	osoby niepełnosprawne prawnie razem	11 645
	w tym osoby:	
	- z orzeczoną znaczną stopniem niepełnosprawności	2 115
	- z orzeczoną umiarkowaną stopniem niepełnosprawności	4 362
	- z orzeczoną lekką stopniem niepełnosprawności	4 772
w wieku poprodukcyjnym	- o stopniu niepełnosprawności nieustalonym	397
	osoby niepełnosprawne razem	17 603
	osoby niepełnosprawne prawnie razem	11 882
	w tym osoby:	
	- z orzeczoną znaczną stopniem niepełnosprawności	4 605
	- z orzeczoną umiarkowaną stopniem niepełnosprawności	4 543
	- z orzeczoną lekką stopniem niepełnosprawności	2 589
Łącznie		33 597

Źródło: Bank Danych Lokalnych Urząd Statystyczny w Białymstoku

*zgodnie z informacją GUS, w związku z zastosowaniem dokładnych wag (skorygowanych lub skalibrowanych) przy uogólnieniu wyników badania reprezentacyjnego z NSP 2011, w prezentowanych tablicach mogą wystąpić drobne rozbieżności w sumowaniu danych na wyższe poziomy agregacji.

W związku z brakiem aktualnych danych statystycznych ilustrujących problem niepełnosprawności wśród mieszkańców Białegostoku należy stwierdzić, iż obecnie zjawisko niepełnosprawności w Mieście można zobrazować jedynie na podstawie danych Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Białymstoku, który zasięgiem swego działania obejmuje Miasto Białystok oraz powiat białostocki i moniecki. Dane posiadane przez Zespół pozwalają także na jedynie szacunkowe określenie tendencji zjawiska niepełnosprawności istniejącego w Mieście.

Informacje statystyczne uzyskane z Miejskiego Zespołu pozwalają stwierdzić, iż w okresie od roku 2012 do roku 2014 nastąpił wzrost ilości wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności (szczegółowe zestawienie ilustruje tabela nr 3 i tabela nr 4).

Tabela nr 3: Osoby niepełnosprawne poniżej 16 r.ż.:

Rok	Ilość wydanych orzeczeń	Płeć osób orzeczonych	
		kobieta	mężczyzna
2012	514	179	335
2013	536	208	328
2014	672	252	420

Źródło: Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Białymstoku

Tabela nr 4: Osoby niepełnosprawne powyżej 16 r.ż. wg. stopnia niepełnosprawności

Rok	Stopień niepełnosprawności			Płeć osób orzeczonych		Liczba wydanych orzeczeń
	znaczny	umiarkowany	lekki	kobieta	mężczyzna	
2012	1 294	2 077	1 752	2 669	2 454	5 123
2013	1 130	1 904	1 484	2 377	2 141	4 518
2014	1 219	2 624	1 522	2 728	2 637	5 365

Źródło: Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Białymstoku

Dominującą przyczyną niepełnosprawności orzeczonych przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności mieszkańców Białegostoku w wieku powyżej 16 r.ż. stanowiły choroby narządu ruchu, układu oddechowego i krążenia, schorzenia psychiczne i inne schorzenia (w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego).

W stosunku do dzieci do 16 r.ż. dominującą przyczyną niepełnosprawności były schorzenia neurologiczne, całościowe zaburzenia rozwojowe oraz choroby układu oddechowego i krążenia.

Tabela nr 5: Osoby niepełnosprawne wg. przyczyny niepełnosprawności

Rok	Przyczyna niepełnosprawności	Wiek/liczba orzeczeń	
		poniżej 16 r.ż.	powyżej 16 r.ż.
2012	01-U	10	19
	02-P	21	640
	03-L	28	184
	04-O	11	168
	05-R	24	1 485
	06-E	28	66
	07-S	98	1 092
	08-T	19	109
	09-M	12	49
	10-N	71	456

	11-I	72	838
	12-C	120	17
	Łącznie	514	5 123
2013	01-U	12	14
	02-P	29	603
	03-L	27	204
	04-O	6	139
	05-R	44	1358
	06-E	21	58
	07-S	111	863
	08-T	12	86
	09-M	15	44
	10-N	84	321
	11-I	64	812
	12-C	111	16
	Łącznie	536	4 518
2014	01-U	6	25
	02-P	29	840
	03-L	43	150
	04-O	13	131
	05-R	40	1 714
	06-E	16	57
	07-S	95	845
	08-T	20	95
	09-M	19	90
	10-N	115	525
	11-I	98	863
	12-C	178	30
	Łącznie	672	5 365

Źródło: Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Białymstoku

Należy ponadto stwierdzić, iż ok. 75-80% orzekanych osób niepełnosprawnych były to osoby nieaktywne zawodowo (ilustruje to tabela nr 6).

Tabela nr 6: Osoby niepełnosprawne wg. aktywności zawodowej

Rok	Aktywność zawodowa		Łącznie
	TAK	NIE	
2012	802	4 321	5 123
2013	839	3 679	4 518
2014	1 322	4 043	5 365

Źródło: Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Białymstoku

Analiza danych statystycznych uzyskanych z Miejskiego Zespołu pozwala ponadto stwierdzić, iż ponad 40% osób składających wnioski o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności deklarowała, iż celem jego złożenia i uzyskania orzeczenia jest „uzyskanie odpowiedniego zatrudnienia”. Duża część osób wskazywała również na: konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego oraz możliwości korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji tj. korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych. Od roku 2014 nastąpił wzrost składanych wniosków z uwagi na nowelizację przepisów uprawniających do uzyskania karty parkingowej.

Wśród osób do 16 r.ż życia dominującą przyczyną (w ponad 86% w roku 2014) było uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego.

Osoby niepełnosprawne stanowią również duży odsetek osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Białymstoku. Według stanu na dzień 31.12.2014r. w PUP zarejestrowanych było 1481 osób niepełnosprawnych mieszkających w Białymstoku, co stanowiło 9,78 % ogółu zarejestrowanych. Spośród w/w

osób niepełnosprawnych – 229 to osoby poszukujące pracy, zaś 1252 to osoby bezrobotne. Na dzień 30.06.2015r. zaś zarejestrowanych było 1447 osób niepełnosprawnych (co stanowiło 10,02% ogółu zarejestrowanych). W niniejszej grupie znalazły się 223 osoby poszukujące pracy i 1224 bezrobotne (przedmiotowe dane ilustruje tabela nr 7).

Tabela nr 7: Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP w Białymstoku wg. stopnia niepełnosprawności

Stopień niepełnosprawności	stan na 31.12.2014r.		stan na 30.06.2015r.	
	liczba osób poszukujących pracy	liczba osób bezrobotnych	liczba osób poszukujących pracy	liczba osób bezrobotnych
lekki	63	1 032	57	1 003
umiarkowany	123	210	120	213
znaczny	43	10	46	8
Łącznie	229	1 252	223	1 224

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku

Z posiadanych danych wynika ponadto, iż dominującą grupą były osoby niepełnosprawne z lekkim oraz umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Największy odsetek wśród osób niepełnosprawnych stanowiły osoby z chorobami narządu ruchu, wzroku, układu oddechowego i krążenia, a ponadto wśród osób poszukujących pracy - osoby ze schorzeniami psychicznymi (tabela nr 8).

Tabela nr 8: Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP w Białymstoku wg. rodzaju schorzenia

Rodzaj schorzenia	stan na 31.12.2014r.		stan na 30.06.2015r.	
	osoby poszukujące pracy	osoby bezrobotne	osoby poszukujące pracy	osoby bezrobotne
Upośledzenie umysłowe	18	31	18	32
Choroby psychiczne	53	117	58	139
Zaburzenia głosu, mowy, choroby słuchu	10	79	11	75
Choroby narządu wzroku	38	160	38	154
Upośledzenie narządu ruchu	33	437	32	416
Epilepsja	6	27	8	25
Choroby układu oddechowego i krążenia	12	134	8	115
Choroby układu pokarmowego	3	23	2	25
Choroby układu moczowo-płciowego	3	10	4	20
Choroby neurologiczne	19	70	17	62
inne	34	164	27	161
Łącznie	229	1 252	223	1 224

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku

Z analizy struktury wiekowej zarejestrowanych w PUP niepełnosprawnych poszukujących pracy Białostoczan wynika zaś, iż dominującą grupę stanowiły osoby w wieku 35-54 lat oraz w przedziale 25-34 i 55-59 lat. Spośród osób bezrobotnych zaś dominującą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 45-59 lat (tabela nr 9 i tabela nr 10).

Tabela nr 9: Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP w Białymstoku wg. wieku (stan na 31.12.2014r.)

Wiek w latach	stan na 31.12.2014r.	
	osoby poszukujące pracy	osoby bezrobotne
18-24	3	44

25-34	37	163
35-44	50	176
45-54	64	349
55-59	39	352
60 i powyżej	36	168
Łącznie	229	1 252

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku

Tabela nr 10: Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP w Białymstoku wg. wieku (stan na 30.06.2015r.)

Wiek w latach	stan na 30.06.2015r.	
	osoby poszukujące pracy	osoby bezrobotne
18-24	4	39
25-29	10	62
30-39	58	187
40-44	19	95
45-49	28	126
50-54	32	193
55-59	40	338
pow. 60	32	184
Łącznie	223	1 224

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku

Analiza poziomu wykształcenia wśród zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Białymstoku osób niepełnosprawnych poszukujących pracy pozwala stwierdzić, iż dominującą grupę stanowiły osoby z wykształceniem policealnym, średnim zawodowym lub podstawowym. Spośród osób bezrobotnych dominującą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym, następnie zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym. Najmniejszą grupę stanowiły osoby w wykształceniu gimnazjalnym.

Tabela nr 11: Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP w Białymstoku wg. poziomu wykształcenia

Poziom wykształcenia	stan na 31.12.2014r.		stan na 30.06.2015r.	
	osoby poszukujące pracy	osoby bezrobotne	osoby poszukujące pracy	osoby bezrobotne
wyższe	39	106	41	97
policealne i średnie zawodowe	56	290	48	274
średnie ogólnokształcące	32	116	29	116
zasadnicze zawodowe	45	353	42	374
gimnazjalne	1	8	2	10
podstawowe	56	379	61	353
Łącznie	229	1 252	223	1 224

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku

Biorąc pod uwagę, iż duża liczna osób niepełnosprawnych to osoby nieaktywne zawodowo, Miasto Białystok oraz Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku wydrukując otrzymane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Warszawie środki finansowe podejmują działania celem włączenia tej grupy mieszkańców Miasta do aktywnego życia zawodowego.

Tabela nr 12: Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON przyznanych Miastu Białystok wg. algorytmu

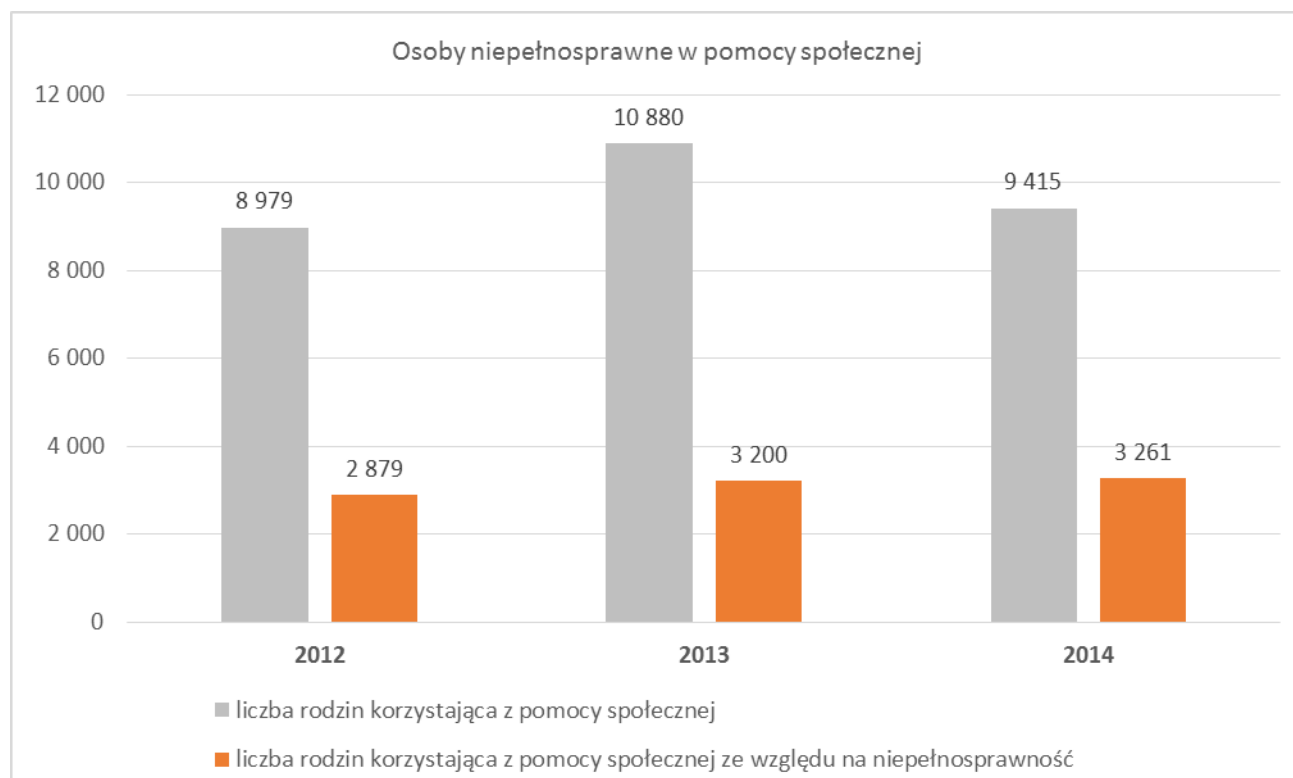
Rok	2012	2013	2014
zwrot pracodawcom kosztów wyposażenia stanowiska pracy osobie niepełnosprawnej	1 123 250	1 341 520	1 650 025
przyznawanie osobom niepełnosprawnym jednorazowych	445 596	139 425	199 235

środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej			
finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych	54 385,62	50 770,17	23 325,50
dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego	6 000	5 702	5 861

Źródło: Departament Spraw Społecznych UM w Białymstoku, Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku

Dużą popularnością cieszy się możliwość uzyskania przez pracodawców zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osobie niepełnosprawnej. Rokrocznie wzrasta ilość pracodawców zainteresowanych tą formą pomocy publicznej. Jednakże z uwagi na dużą liczbę projektów finansowanych ze środków unijnych znacznie spadła liczba osób niepełnosprawnych rozpoczynających działalność gospodarczą oraz korzystających ze szkoleń.

Niepełnosprawność jest również jedynym z najczęściej występujących powodów trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Białegostoku o niskim kryterium dochodowym, kwalifikującym do świadczeń z pomocy społecznej. Z analizy danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku wynika, że rokrocznie zwiększa się liczba rodzin dotkniętych niepełnosprawnością uprawniona do korzystania z zasobów pomocy społecznej. W 2014r. liczba rodzin z problemem niepełnosprawności stanowiła blisko 35 % ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku

Największą część wypłacanych osobom niepełnosprawnym świadczeń z pomocy społecznej stanowią zasiłki stałe (tabela nr 13). W 2014 r. wydatkowano na ten cel 4 145 579,06 zł, o 1 233 083,57 zł więcej niż w 2012 r. W ostatnich latach, na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, w szczególności na pokrycie części lub

całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, blisko 1 200 osób niepełnosprawnych otrzymało zasiłek celowy. Równie duża liczba osób niepełnosprawnych (ponad 1200 osób) korzysta z pomocy w zakresie dożywiania. Na rzecz osób niepełnosprawnych świadczone są również usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, zarówno w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych, jak i przebywających w ośrodkach wsparcia.

Rodzaj, forma i rozmiar przyznawanych świadczeń (poza świadczeniami obligatoryjnymi) uzależnione są od indywidualnej sytuacji osoby niepełnosprawnej lub jej rodziny, okoliczności uzasadniających potrzebę udzielenia pomocy, liczby osób i rodzin potrzebujących wsparcia oraz od możliwości finansowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku.

Tabela nr 13: Wykaz świadczeń z pomocy społecznej przyznanych osobom niepełnosprawnym

Rodzaj świadczenia	2012 rok		2013 rok		2014 rok	
	Liczba osób	Kwota w zł	Liczba osób	Kwota w zł	Liczba osób	Kwota w zł
zasiłek stały	682	2 912 495,49	787	3 752 729,32	856	4 145 579,06
zasiłek celowy	1107	1 081 879,54	1178	898 751,85	1197	1 270 701,28
zasiłek okresowy	771	914 488,75	784	1 111 807,21	746	1 135 869,17
posiłki	1138	888 955,00	1260	1 048 794,50	1263	1 150 743,00
usługi opiekuńcze	98	79 574,76	121	73 375,65	111	27 205,52
składki na ubezpieczenie społeczne	538	200 736,15	634	271 459,18	708	300 647,66
gminny program osłonowy - leki	797	207 310,53	-	-	-	-

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku

Oprócz pomocy w formie pieniężnej osobom niepełnosprawnym zamieszkującym na terenie miasta Białegostoku w zależności od potrzeb zapewniany jest posiłek, świadczy się specjalistyczne porady prawne, psychologiczne, rodzinne oraz socjalne m.in. o przysługujących im ulgach i uprawnieniach, w tym o dostępnych formach rehabilitacji i pomocy społecznej oraz o funkcjonujących na terenie miasta organizacjach pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych i możliwości ubiegania się o różnorodne formy wsparcia.

Tabela nr 14: Wykaz działań skierowanych do osób niepełnosprawnych w ramach pracy socjalnej

Lp.	Opis pracy socjalnej	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie pracy socjalnej		
		2012	2013	2014
1	Skierowanie do orzecznictwa w celu ustalenia stopnia niepełnosprawności	562	715	588
1.1.	Efekt: zgłosił/a się do Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności	419	584	451
1.2.	Efekt: uzyskał/a stopień niepełnosprawności	320	463	376
1.3.	Efekt: przyznano zasiłek stały	154	220	189
2	Pomoc w rozpoczęciu leczenia psychiatrycznego	46	58	67
2.1.	Efekt: podjął/ęła leczenie psychiatryczne	34	44	48
3	Wystąpienie z wnioskiem o przymusowe leczenie psychiatryczne	12	18	15
3.1.	Efekt: sądowe skierowanie na leczenie psychiatryczne	8	6	7
4	Pomoc w uzyskaniu świadczenia rentowego lub emerytalnego	141	131	129
4.1.	Efekt: uzyskał/a rentę, emeryturę	85	89	90
5	Liczba wniosków skierowanych do sądu o stwierdzenie potrzeby umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym osób chorujących psychicznie bez ich zgody	-	-	26

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku

Działania pracowników socjalnych mają na celu zapobieganie pogarszania się kondycji fizycznej i psychicznej osób niepełnosprawnych, integrację osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem i wyrównywanie szans we wszystkich dziedzinach życia społecznego i zawodowego. Jest to możliwe dzięki współpracy wielu środowisk działających na rzecz osób niepełnosprawnych oraz organizacji pozarządowych.

Osoby niepełnosprawne znajdujące się w sytuacjach kryzysowych objęte są wsparciem Ośrodka Interwencji Kryzysowej, w którym otrzymują w zależności od potrzeb pomoc doraźną i terapeutyczną (również w miejscu zamieszkania), poradnictwo psychologiczne, rodzinne, prawne, socjalne, pedagogiczne, a także schronienie w hostelu. W Ośrodku prowadzone są: grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy, grupy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc, grupa socjoterapeutyczna dla dzieci, połączona ze wsparciem udzielanym rodzicom dzieci, warsztaty „Szkoła dla Rodziców”, terapia par.

Tabela nr 15: Liczba osób niepełnosprawnych korzystająca z pomocy Ośrodka Interwencji Kryzysowej w latach 2012-2014

Lata	2012	2013	2014
Liczba osób niepełnosprawnych	31	26	24

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku

Tabela nr 16: Liczba kobiet niepełnosprawnych korzystająca ze schronienia w hostelu Ośrodka Interwencji Kryzysowej w latach 2012-2014

Lata	2012	2013	2014
Liczba kobiet niepełnosprawnych	5	5	10

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wspierane są przez asystentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku. Niepełnosprawni członkowie rodzin objętych wsparciem asystenta mogą liczyć na pomoc asystenta w przezwyciężaniu trudności dnia codziennego, rozwiązywaniu problemów wychowawczych, socjalnych, psychologicznych oraz w dążeniu do realizacji wyznaczonych celów. Asystent rodziny jest przyjacielem, doradcą, odnajduje mocne strony i motywuje do podejmowania działań. Działania asystentów rodziny w latach 2012-2014 skierowane na osoby niepełnosprawne obejmowały m.in.: informowanie i kierowanie na kursy zawodowe, motywowanie do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w nawiązaniu kontaktu z lekarzami i z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, kierowanie dzieci do świetlic socjoterapeutycznych, wskazywanie przedszkoli integracyjnych, informowanie o możliwości uzyskania pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej, informowanie o możliwości korzystania z bezpłatnych porad psychologa, prawnika, motywowanie do wyrobienia Karty Dużej Rodziny. W/w pomoc uzyskało łącznie 56 osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 17: Liczba osób niepełnosprawnych w rodzinach objętych wsparciem asystenta

Rok	2012	2013	2014
Liczba osób niepełnosprawnych w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	27	34	50

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinom zastępczym, w których umieszczono dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz osobom legitymującym się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności będącym w procesie usamodzielnienia przysługują różnego rodzaju świadczenia (pieniężne i niepieniężne). Rodzaj świadczeń pieniężnych wraz z liczbą osób uprawnionych, które skorzystały ze świadczeń przedstawiają tabele nr 18 i nr 19. Do form niepieniężnych należy pomoc na zagospodarowanie (pomoc rzeczowa) oraz pobyt w mieszkaniu chronionym.

Tabela nr 18: Świadczenia pieniężne przyznawane rodzinom zastępczym

Rok			2012	2013	2014
Liczba osób uprawnionych, które skorzystały ze świadczenia			39	41	43
Rodzaj świadczenia	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	Kwota	369 076,80	359 554,53	380 956,39
		Liczba świadczeń	445	469	467
	dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka niepełnosprawnego w rodzinie	Kwota	42 344,95	51 054,24	63 325,57
		Liczba świadczeń	211	257	300

	zastępczej				
	świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka - jednorazowo	Kwota	1 700,00	2 100,00	7 700,00
		Liczba świadczeń	1	2	5
	dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka	Kwota	2 500,00	2 932,00	5 346,21
		Liczba świadczeń	5	8	14
	świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	Kwota	6 294,00	9 675,00	20 568,58
		Liczba świadczeń	8	14	13
	środki finansowe na utrzymanie lokalu	Kwota	5 604,09	2 790,58	324,75
		Liczba świadczeń	11	18	2
	świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu	Kwota	0	1 500,00	0
		Liczba świadczeń	0	1	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku

Tabela nr 19: Wykaz osób niepełnosprawnych będących w procesie usamodzielnienia, które skorzystały z niżej wymienionych form wsparcia

Usamodzielnianie niepełnosprawnych wychowanków rodzin zastępczych						
	liczba osób	pomoc na kontynuowanie nauki	liczba osób	pomoc na usamodzielnienie	liczba osób	pomoc na zagospodarowanie
2012	3	8 083,02	0	0	1	4 941,00
2013	2	11 858,40	0	0	0	0
2014	4	15 834,80	1	4 941,00	2	7 941,00
Usamodzielnianie niepełnosprawnych wychowanków placówek						
2012	6	25 251,66	0	0	1	4 900,00
2013	9	46 965,30	3	16 188,00	1	3 000,00
2014	10	34 951,98	2	10 188,00	0	0,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku

Rodziny zastępcze opiekujące się dziećmi posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności, oprócz w/w pomocy finansowej otrzymują wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, poradnictwo socjalne, wsparcie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, szkolenia podnoszące kwalifikacje i zapobiegające wypaleniu zawodowemu rodziców zastępczych, pomoc wolontariuszy.

Od 1 marca 2004r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku realizuje zadania z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych, na podstawie której przyznawane są m.in. zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. Osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, zgodnie z ustawą o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, przyznawany jest zasiłek dla opiekuna. Wskazane świadczenia przyznawane są osobom sprawującym opiekę nad osobą niepełnosprawną.

Tabela nr 20: Rodzaj wypłaconych na rzecz osób niepełnosprawnych świadczeń opiekuńczych w latach 2012 – 2014

Lp.	Rodzaj wypłacanych świadczeń	ZREALIZOWANE WYPŁATY					
		2012		2013		2014	
		liczba osób	kwota	liczba osób	kwota	liczba osób	kwota
1.	Kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego - dodatek do zasiłku rodzinnego	649	595 920	658	604 180	717	657 760
2.	Zasiłek pielęgnacyjny	4 767	8 752 212	5 030	9 233 703	5 222	9 586 215

3.	Świadczenie pielęgnacyjne	944	5 813 619	828	5 784 174	669	5 935 421
4.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	-	-	18	107 935	54	332 229
5.	Zasiłek dla opiekuna	-	-	-	-	300	3 203 837
6.	Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe opłacane za osoby sprawujące opiekę nad osobą niepełnosprawną	582	993 503	1047	1 866 773	582	1 846 227
7.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby sprawujące opiekę nad osobą niepełnosprawną	377	211 442	298	178 726	241	220 000
8.	Rządowy program wspierania osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne	420	504 600	421	1 010 500	662	1 587 000

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku

Na terenie miasta Białegostoku funkcjonują dwa domy pomocy społecznej zapewniające całodobową opiekę osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność mają trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego i wymagają pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Dodatkowo, miasto Białystok w ramach otwartego konkursu ofert dofinansowuje Zgromadzeniu Sióstr Franciszkanek od Cierpiących w Warszawie prowadzenie Domu Opieki Społecznej Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek od Cierpiących w Białymstoku. Większość osób umieszczanych jak i oczekujących na przyjęcie do domu pomocy społecznej posiada orzeczoną niepełnosprawność. W 2014 r. około 86 % osób umieszczonych w domach pomocy społecznej legitymowało się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności lub o zaliczeniu do jednej z grup inwalidzkich. Aktualnie aż 90 % osób oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej posiada orzeczenie.

Tabela nr 21: Domy Pomocy Społecznej

Nazwa domu	Rodzaj schorzeń i dysfunkcji	Liczba miejsc	w tym dla osób niepełnosprawnych
Dom Pomocy Społecznej przy ul. Świerkowej 9	Osoby przewlekłe somatycznie chore	184	142
Dom Pomocy Społecznej przy ul. Baranowickiej 203	Osoby niepełnosprawne intelektualnie (do 18 r.ż.)	16	16
Filia w Bobrowej	Osoby niepełnosprawne intelektualnie (pow. 18 r.ż.)	250	250
	Osoby przewlekłe psychicznie chore (pow. 18r.ż.)	36	36
Dom Opieki Społecznej Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek od Cierpiących ul. Proletariacka 8	Osoby niepełnosprawne, przewlekłe chore i w podeszłym wieku	25	15
Razem:		511	459

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku, Departament Spraw Społecznych UM w Białymstoku

Oferowana liczba miejsc w domach pomocy społecznej nie zabezpiecza potrzeb mieszkańców Białegostoku. W związku z ogromnym zainteresowaniem tą formą pomocy, mieszkańcy miasta umieszczani są w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów.

W ostatnich latach w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Białymstoku zauważa się wzrost niepełnosprawnych świadczeniobiorców korzystających ze świadczeń finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Największe potrzeby w zakresie rehabilitacji społecznej zgłaszane przez niepełnosprawnych mieszkańców Białegostoku dotyczą dofinansowania zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych (tabela nr 22 i nr 23).

Tabela nr 22: Realizacja dofinansowania ze środków PFRON zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze			
Lata:	2012	2013	2014
Liczba złożonych wniosków	2 179	1 494	2 172
Liczba zrealizowanych wniosków	2 088	1 443	2 079
Stopień realizacji	96 %	97 %	96 %
Środki PFRON (budżet)	1 226 162,34	597 018,40	969 063,10

Tabela nr 23: Realizacja dofinansowania ze środków PFRON uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych

Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych			
Lata:	2012	2013	2014
Liczba złożonych wniosków	1 097	1 032	1 109
Liczba zrealizowanych wniosków	687	221	273
Stopień realizacji	63%	21%	25%
Środki PFRON (budżet)	790 000	240 000	340 000

Zdecydowanie mniej osób niepełnosprawnych ubiega się natomiast o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych (tabela nr 24). Wnioski o dofinansowanie ze środków PFRON likwidacji barier funkcjonalnych stanowią zaledwie od 4 % do 7 % ogólnej liczby składanych w danym roku wniosków. W odniesieniu do innych zadań, zauważa się tendencję spadkową w ubieganiu się przez podmioty uprawnione o dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osobom niepełnosprawnym (od 22 wniosków złożonych w 2012 r., do 4 w 2014 r.) oraz brak zainteresowania ze strony osób niepełnosprawnych dofinansowaniem usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika (tabela nr 25).

Tabela nr 24: Realizacja dofinansowania ze środków PFRON likwidacji barier funkcjonalnych

Dofinansowanie barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych			
Lata:	2012	2013	2014
Liczba złożonych wniosków	250	112	163
Liczba zrealizowanych wniosków	189	45	38
Stopień realizacji	76%	40%	23%
Środki PFRON (budżet)	823 837,66	174 749,60	114 095,90

Tabela nr 25: Realizacja dofinansowania ze środków PFRON usług tłumacza języka migowego lub tłumacza - przewodnika

Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika			
Lata:	2012	2013	2014
Liczba złożonych wniosków	1	0	0
Liczba zrealizowanych wniosków	1	0	0
Stopień realizacji	100%	-	-
Środki PFRON (budżet)	20 000	0	1 000

Ze środków PFRON dofinansowywane są również koszty działalności warsztatów terapii zajęciowej. Na terenie Białegostoku funkcjonują 4 warsztaty terapii zajęciowej (tabela nr 26), gdzie obecnie rehabilitacji poddawanych jest 117 osób niepełnosprawnych. Znaczna większość uczestników warsztatów terapii zajęciowej to niepełnosprawni z orzeczonym znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, głównie z powodu upośledzenia umysłowego, choroby psychicznej i dysfunkcji narządu wzroku.

Tabela nr 26: Wykaz działających na terenie miasta Białegostoku warsztatów terapii zajęciowej

Dane Jednostki prowadzącej warsztat terapii zajęciowej/siedziba warsztatu	Siedziba warsztatu terapii zajęciowej	Rodzaj schorzeń i dysfunkcji uczestników warsztatu terapii zajęciowej	Liczba miejsc w wtz w latach			Liczba osób, które opuściły wtz			Liczba osób, które opuściły wtz ze względu na podjęcie zatrudnienia		
			2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014

Caritas Archidiecezji Białostockiej ul. Warszawska 32	ul. Knyszyńska 12a	upośledzenie umysłowe choroby psychiczne schorzenia współistniejące	30	35	40	8	2	1	2	0	0
Fundacja AC ul. Legionowa 14/16 lok. 104	ul. Storczykowa 7	upośledzenie umysłowe schorzenia współistniejące	25	25	25	6	1	2	0	0	2
Przedsiębiorstwo Wielobranżowe JARD Al. Jana Pawła II 54	ul. Transportowa 4	choroby psychiczne upośledzenie umysłowe schorzenia współistniejące	30	30	30	4	1	5	0	0	2
Spółdzielnia SNB w Białymstoku ul. Kraszewskiego 26/2	ul. Kraszewskiego 26/2	dysfunkcja narządu wzroku schorzenia współistniejące	22	22	22	1	1	1	1	0	1
Razem:			107	112	117	19	5	9	3	0	5

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku

Dzieci niepełnosprawne uczące się w szkołach ze swoimi rówieśnikami, w większym stopniu rozwijają swoje społeczne i zawodowe umiejętności potrzebne w codziennym życiu i na rynku pracy. Nauka w oddziałach integracyjnych jest nie tylko korzystna dla dzieci niepełnosprawnych, ale także dla ich pełnosprawnych kolegów. Pozwala im stać się bardziej tolerancyjnymi i zrozumieć, iż osoby z niepełnosprawnością mają prawo do pełnego uczestnictwa i równości w społeczeństwie. Prawo dziecka niepełnosprawnego do nauki razem ze swoimi pełnosprawnymi kolegami jest jedną z głównych zasad edukacji. Nie oznacza to jednak, iż bez znaczenia pozostają szkoły specjalne.

Kształcenie specjalne jest integralną częścią systemu oświaty. Jego istotą jest zapewnienie uczniom z niepełnosprawnościami, których możliwości są ograniczone przez czynniki biologiczne, schorzenia zdrowotne, warunków do realizacji obowiązku szkolnego w sposób dostosowany do tempa ich rozwoju, warunków fizycznych, emocjonalnych itp.

Kształceniem specjalnym obejmuje się dzieci i młodzież niesłyszącą, słabosłyszącą, niewidzącą, słabowidzącą, z niepełnosprawnością ruchową, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim, z autyzmem oraz z zaburzeniami psychicznymi, która wymaga stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy.

Kształcenie specjalne może być prowadzone w formie nauki w szkołach ogólnodostępnych, szkołach lub oddziałach integracyjnych i szkołach specjalnych.

Jedną z form kształcenia dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły jest indywidualne nauczanie. Dzieciom upośledzonym w stopniu głębokim zapewnia się realizację obowiązku szkolnego w formie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych indywidualnych lub zespołowych, które obejmują m.in. usprawnienia ruchowe i psychoruchowe, wyrabianie orientacji przestrzennej, naukę celowego działania dostosowanego do wieku i możliwości ucznia.

Obowiązkiem gminy jest zapewnienie uczniom niepełnosprawnym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi, których kształcenie odbywa się na podstawie orzeczenia kwalifikacyjnego, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej, gimnazjum lub ośrodka umożliwiającego realizację obowiązku szkolnego lub zwrot kosztu przejazdu ucznia i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice.

W roku szkolnym 2014/2015 w szkołach podstawowych specjalnych obowiązek szkolny realizowało 361 uczniów, w gimnazjach 255 uczniów, zaś w szkołach ponadgimnazjalnych i szkole przysposabiającej do pracy naukę pobierało 236 osób. W oddziałach przedszkolnych wychowaniem przedszkolnym objętych było 71 dzieci.

Tabela nr 27: Liczba uczniów, oddziałów w szkołach specjalnych w roku szkolnym 2014/2015 (wg. stanu na 31.03.2015r.)

		Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	Szkoły podstawowe specjalne	361	70
2.	Gimnazja specjalne	255	31
3.	Zasadnicza Szkoła	116	9

	Zawodowa Specjalna		
4.	Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy	86	17
5.	XVIII Liceum Ogólnokształcące	34	7
6.	Oddziały przedszkolne	71	9
Razem:		923	143

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Edukacji UM w Białymstoku, na podstawie sprawozdania Systemu Informacji Oświatowej (dalej - skrót SIO)

Dla dzieci i młodzieży, która ze względu na niepełnosprawności nie może uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania prowadzony jest Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy. Pobyt wychowanka w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym może trwać do czasu ukończenia nauki w szkole, nie dłużej jednak, niż do 24 roku życia. Ośrodek prowadzi działalność przez cały rok szkolny jako placówka, w której przewidziane są ferie szkolne. W roku szkolnym 2014/2015 opieką w Ośrodku objętych zostało 80 wychowanków.

W szkołach podstawowych specjalnych oraz w gimnazjach specjalnych wszyscy uczniowie posiadają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na upośledzenie umysłowe. Część uczniów posiada również dodatkowe niepełnosprawności (niepełnosprawności sprzężone). Jedynie w Szkole Podstawowej Nr 30 oraz Publicznym Gimnazjum Nr 23 (Zespole Szkół Nr 17 w Białymstoku) tylko część uczniów posiada orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego – przede wszystkim ze względu na niedostosowanie społeczne, zagrożenie niedostosowaniem społecznym, zagrożenie uzależnieniem oraz zaburzenia zachowania.

Przedstawiony wykaz dotyczy uczniów, którym właściwa poradnia psychologiczno - pedagogiczna wydała orzeczenie do kształcenia specjalnego ze względu na rodzaj zaburzeń psychofizycznych, niepełnosprawności sprzężone, niedostosowanie społeczne, zagrożenie niedostosowaniem społecznym, zagrożenie uzależnieniem oraz zaburzenia zachowania. Największą liczbę dzieci niepełnosprawnych zarówno w szkołach podstawowych, jak i w gimnazjach specjalnych stanowią dzieci i młodzież upośledzona umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym.

W Zespole Szkół Nr 16 najwięcej jest uczniów z upośledzeniem lekkim. 62 uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym uczęszczało do Szkoły Przysposabiającej do Pracy.

Tabela nr 28: Liczba uczniów niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie, według rodzaju niepełnosprawności w roku szkolnym 2014/2015 (wg. stanu na 31.03.2015r.)

Lp.	Nazwa jednostki	Ogółem (kol. 1+4)	1 Uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu			2 liczba uczniów z niepeł- nospra- wności- ami sprzęż- onymi	3 Liczba niepełnosprawności według rodzaju (łącznie z występującym upośledzeniem umysłowym)						4 niedostos- owani społeczni e, zagrożeni niedostos- owaniem społ., zagrożeni uzależnie- niem, z zaburzeni- ami zachowa- nia
			lekki m	umiark- owany i znaczn- ym	głęb- okim		nie- wid- omi	sła- bo- wi- dz- ąc- y	nie- sł- ys- zą- cy	sła- bo- sły- sz- ąc- y	nie- peł- no- spraw- ność ruch- owa, w tym z afazją	z auty- zme- m, w tym z zesp- ole- m Asp- erge- ra	
1	Szkoły podstawowe specjalne	285	44	145	85	79	0	6	1	6	38	37	11
2	Gimnazja specjalne	166	42	87	0	27	0	3	1	0	20	5	37
3	Zespół Szkół Nr 16	202	87	66	0	0	4	1	6	26	0	12	0
Ogółem szkoły specjalne:		653	173	298	85	106	4	10	8	32	58	54	48

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Edukacji UM w Białymstoku, na podstawie sprawozdania SIO

W roku szkolnym 2014/2015 w przedszkolach i szkołach funkcjonowały 134 oddziały integracyjne dla 605 uczniów/wychowanków niepełnosprawnych, w tym 36 oddziałów dla 169 niepełnosprawnych

wychowanków integracyjnych oddziałów przedszkolnych. Oddziały integracyjne prowadziło 5 przedszkoli, 6 szkół podstawowych, 5 gimnazjów i 1 zespół szkół ponadgimnazjalnych. Ponadto w placówkach ogólnodostępnych funkcjonowały oddziały specjalne: w Przedszkolu Samorządowym Nr 12 „Tęczowym” – 3 oddziały dla 19 dzieci, w tym: z Zespołem Downa, zespołem Retta i innymi zespołami genetycznymi, upośledzeniem umiarkowanym i znacznym oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi, w Szkole Podstawowej Nr 11 – 1 oddział dla 4 uczniów niesłyszących i 6 oddziałów dla 18 uczniów autystycznych, w tym z zespołem Aspergera, 1 oddział dla 3 uczniów autystycznych w Szkole Podstawowej Nr 47 oraz 1 oddział dla 2 uczniów autystycznych w Szkole Podstawowej Nr 50.

Tabela nr 29: Liczba oddziałów integracyjnych oraz oddziałów specjalnych w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych; liczba uczniów niepełnosprawnych uczęszczających do tych oddziałów (wg. stanu na 31.03.2015r.)

L. p.	Wyszczególnienie		Rok szkolny 2014/2015	
			Liczba oddziałów	Liczba uczniów niepełnosprawnych
1.	Przedszkola	oddziały integracyjne	30	140
		oddziały specjalne	3	19
2.	Oddziały „0” przy SP	oddziały integracyjne	6	29
3.	Szkoly podstawowe	oddziały integracyjne	59	264
		oddziały specjalne	9	27
4.	Gimnazja	oddziały integracyjne	28	127
		oddziały specjalne	0	0
5.	Licea ogólnokształcące	oddziały integracyjne	3	14
6.	Licea profilowane	oddziały integracyjne	-	-
7.	Technikum Zawodowe	oddziały integracyjne	8	31
		oddziały specjalne	2	19
Razem:		oddziały integracyjne	134	605
		oddziały specjalne	14	65

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Edukacji UM w Białymstoku, na podstawie sprawozdania SIO

Najwięcej uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego uczęszczało w szkołach ponadgimnazjalnych – 339, w szkołach podstawowych – 360, w gimnazjach – 143, zaś wychowaniem przedszkolnym objętych było 168 wychowanków posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Tabela nr 30 nie uwzględnia uczniów zespołów szkół specjalnych i Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego.

Tabela nr 30: Uczniowie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, wg rodzaju niepełnosprawności/niedostosowania społecznego (wg. stanu na 31.03.2015r.)

Rodzaj niepełnospraw no-ści /niedostosowa nie społeczne	Ogółem (kol. 1)				Z kol.1 - w oddziałach												Z kol.1 - indywidualnie nauczanie			
					Specjalnych				integracyjnych				ogólnodostępnych							
	PS	SP	P G	SZ K.P ON AD GI MN	P S	S P	P G	SZ K.P ON AD GI MN	PS	S P	P G	SZ K.P ON AD GI MN	PS	SP	P G	SZK. PON ADGI MN.	P S	SP	PG	SZK. PON ADG IMN.
niewidomi	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
słabo widzący	4	20	15	29	0	0	0	16	3	15	12	2	1	5	3	11	0	0	0	0
niesłyszący	1	5	2	5	0	1	0	1	1	4	2	3	0	0	0	1	0	0	0	0
słabo słyszący	14	29	7	24	0	0	0	2	14	22	4	7	0	7	3	15	0	1	0	0
z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	7	19	22	94	0	0	0	87	7	17	21	0	0	2	1	7	0	0	0	1
z upośł. umysłowym w st.	8	2	6	66	6	0	0	66	2	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0

umiarkowanym lub znacznym																				
przewlekłe choroby	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
z zaburzeniami psychicznymi	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją	56	85	37	39	1	0	0	2	54	76	33	17	1	9	4	20	0	2	4	7
z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	56	158	40	28	0	22	0	7	50	101	39	12	6	35	1	9	0	14	9	9
z więcej niż jedną niepełnosprawnością	22	27	9	48	12	4	0	40	10	19	7	2	0	4	2	6	0	0	4	5
niedostosowani społecznie	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	0	7	5	2	0	0	0	0	0	4	3	1	0	3	2	1	0	0	2	0
zagrożeni uzależnieniem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
z zaburzeniami zachowania	0	7	0	2	0	0	0	0	0	4	0	0	0	3	0	2	0	0	0	0
Razem	168	360	143	339	19	27	0	221	141	264	127	45	8	69	16	73	0	18	19	22

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Edukacji UM w Białymstoku, na podstawie sprawozdania SIO

Najwięcej uczniów korzysta z zajęć dydaktyczno – wyrównawczych – 10,61 %, logopedycznych – 3,3 %, korekcyjno – kompensacyjnych – 3,22 % i zajęć o charakterze terapeutycznym – 3,1 %.

W celu zapewnienia właściwej realizacji zaleceń poradni psychologiczno – pedagogicznych określonych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego, a także w celu świadczenia pomocy psychologiczno – pedagogicznej innym potrzebującym jej uczniom, w przedszkolach i szkołach Miasta Białegostoku zatrudnieni są specjaliści.

Szczegółowe zestawienie liczby godzin zrealizowanych z uczniami poszczególnych typów szkół przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 31: Uczniowie korzystający z zajęć specjalistycznych i innych (wg. stanu na 31.03.2015r.)

Rodzaj zajęć		Liczba uczniów korzystających z zajęć						% ogólnej liczby uczniów
		PS	SP	PG	LO	ZSZ	Razem	
Rewalidacyjne		162	262	40	0	269	733	1,63
Dydaktyczno-wyrównawcze		0	2 692	946	206	924	4 768	10,61
Specjalistyczne	korekcyjno-kompensacyjne	321	980	44	21	80	1 446	3,22
	logopedyczne	429	973	25	1	53	1 481	3,3
	socjoterapeutyczne	0	342	36	8	0	386	0,86
	inne o charakterze terapeutycznym	344	776	79	69	123	1391	3,1
	specjalistyczne razem	1094	3071	184	99	256	4704	10,47
Warsztaty		-	-	-	0	1243	1 243	2,77
Związane z wyborem kierunku kształcenia, planowaniem kształcenia i kariery zawodowej		-	-	-	691	720	1 411	3,14
Ogółem		1256	6025	1170	996	3412	12859	28,62

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Edukacji UM w Białymstoku, na podstawie sprawozdania SIO

Tabela nr 32: Tygodniowa liczba godzin zajęć specjalistycznych prowadzonych przez poszczególnych specjalistów w roku szkolnym 2014/2015

L.p.	Typ jednostki	Tygodniowa liczba godzin zajęć specjalistycznych prowadzonych przez poszczególnych specjalistów w roku szkolnym 2014/2015:						
		psycholog	logopeda	rehabilitant	pedagog	muzyko-	terapeuta	ogółem:

					specjalny	terapeuta	SI		
1.	Przedszkola samorządowe	91	159	127	101	-	78	191,25	747,25
2.	Szkoły podstawowe	86	209,72	-	20	10,50	-	28	354,22
3.	Publiczne gimnazja*	140	-	-	-	-	-	136	276
4.	Licea ogólnokształcące	100	-	-	-	-	-	-	100
5.	Zespoły szkół zawodowych	85	-	-	-	-	-	-	85
	razem:	502	368,72	127	121	10,5	78	355,25	1562,47

* - w przypadku gimnazjów do terapii zaliczane są godziny rewalidacji oraz socjoterapii

W każdej szkole zatrudniony jest pedagog szkolny, w wymiarze od 1 do 3 etatów, w zależności od wielkości placówki.

Jedną z form kształcenia dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły jest indywidualne nauczanie / obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne. Zadaniem organu prowadzącego jest przyznanie, na wniosek dyrektora szkoły, której uczeń posiada orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania, bądź dziecko posiada orzeczenie o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego, odpowiedniej liczby godzin.

W roku szkolnym 2014/2015 nauczaniem indywidualnym objętych było 329 uczniów (0,72 % ogólnej liczby uczniów), którym na jego realizację przyznano łącznie 3 310 godzin tygodniowo. Indywidualnym obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym objęte było 1 dziecko, któremu na realizację przyznano 4 godz. tygodniowo. Największy był odsetek uczniów nauczanych indywidualnie w szkołach specjalnych, tj. 17,69 % uczniów tych szkół (nie uwzględniając uczniów Zespołu Szkół Nr 15 – brak nauczania indywidualnego w placówce), następnie w gimnazjach – 1,2 %. Szczegółowe dane dotyczące liczby uczniów i godzin nauczania indywidualnego w poszczególnych typach szkół przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 33: Liczba uczniów i godzin nauczania indywidualnego w poszczególnych typach szkół

L.p.	Typ jednostki	Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym	Odsetek ogólnej liczby uczniów w danym typie szkoły naucz. ind.	Tygodniowa liczba godzin przyznanych na nauczanie indywidualne
1.	Szkoły podstawowe	59	0,38	398
2.	Publiczne gimnazja	79	1,2	790
3.	Licea ogólnokształcące	50	0,66	632
4.	Zespoły szkół zawodowych	52	0,8	632
5.	Zespoły szkół specjalnych	89	17,69	858
	Ogółem:	329	0,72	3310

W przedszkolach i szkołach podstawowych, w tym specjalnych, a także w publicznych i niepublicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradniach specjalistycznych, mogą być tworzone zespoły wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w celu pobudzania psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka, od chwili wykrycia niepełnosprawności do czasu podjęcia nauki w szkole, prowadzonego bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną. Dyrektorzy przedszkoli, szkół i placówek mogą organizować wczesne wspomaganie rozwoju dziecka w porozumieniu z organem prowadzącym.

W roku szkolnym 2014/2015 wczesnym wspomaganie rozwoju w przedszkolach samorządowych Miasta Białegostoku objętych zostało 116 dzieci. Na realizację zajęć z tymi dziećmi przyznano łącznie 538 godzin miesięcznie. W Zespole Szkół Nr 11 wczesnym wspomaganie rozwoju objętych zostało 45 dzieci, z którymi specjaliści realizowali 226 godzin zajęć miesięcznie, w Zespole Szkół Nr 12 - 55 dzieci (łącznie 326 godzin zajęć miesięcznie) oraz w Zespole Szkół Nr 13 – 5 dzieci (łącznie 24 godziny miesięcznie). W Szkole Podstawowej Nr 11 wczesnym wspomaganie rozwoju objętych zostało 21 dzieci, z którymi specjaliści realizowali 108 godzin zajęć miesięcznie, w Szkole Podstawowej Nr 16 wczesnym wspomaganie rozwoju objęte zostało 1 dziecko, z którym specjaliści realizowali 6 godzin zajęć miesięcznie, z kolei w Szkole Podstawowej Nr 50 wczesnym wspomaganie rozwoju objętych zostało 34 dzieci, z którymi specjaliści realizowali 174 godziny zajęć miesięcznie.

Zgodnie z zasadami opisanymi w art. 14a ust. 4 i 17 ust. 3a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.) obowiązkiem gminy jest:

- zapewnienie niepełnosprawnym dzieciom pięcioletnim oraz niepełnosprawnym dzieciom objętym wychowaniem przedszkolnym z uwagi na odroczenie realizacji obowiązku szkolnego, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższego przedszkola, oddziału przedszkolnego przy szkole podstawowej lub innej formy wychowania przedszkolnego;
- zapewnienie uczniom niepełnosprawnym bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i gimnazjum, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym - także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 roku życia;
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim oraz dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do ośrodka umożliwiającego tym dzieciom i młodzieży realizację rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia.

Jeżeli dowożenie i opiekę zapewniają rodzice, opiekunowie lub opiekunowie prawni, obowiązkiem gminy jest zwrot kosztów przejazdu wyżej wymienionych dzieci i młodzieży oraz ich opiekuna do przedszkola, szkoły lub ośrodka, na zasadach określonych w umowie zawartej między wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) a rodzicami, opiekunami lub opiekunami prawnymi.

W roku 2014 zawarto z rodzicami lub opiekunami prawnymi 111 umów na zwrot kosztów dojazdu uczniów niepełnosprawnych do przedszkoli, szkół i placówek w Białymstoku oraz 13 umów na zwrot kosztów dowożenia uczniów poza Miasto Białystok.

PRIORYTETY DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

1. *Kształtowanie świadomości społecznej związanej z problematyką osób niepełnosprawnych*

Warunkiem skuteczności wszelkich działań zmierzających do stworzenia równych szans osobom niepełnosprawnym jest uświadomienie każdemu obywatelowi istoty niepełnosprawności, jej przyczyn i barier, na jakie napotyka osoba niepełnosprawna w codziennym funkcjonowaniu.

Celem jest uświadomienie społeczeństwu, że niepełnosprawność nie może być rozumiana tylko jako skutek choroby czy urazu pojedynczej osoby, lecz także jest ona rezultatem barier, na jakie napotykają te osoby w codziennym życiu.

Świadomość niepełnosprawności to wiedza na jej temat, walka ze stereotypami oraz informowanie o metodach aktywnego wsparcia tej grupy społecznej, w celu stworzenia jej jak najbardziej optymalnych warunków do uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Jest to podejście wymagające zaangażowania zarówno ze strony społeczeństwa, a zatem służb publicznych i organizacji pozarządowych, ale także samych osób niepełnosprawnych, to także promocja postaw otwartości i tolerancji w stosunku do osób niepełnosprawnych.

Zadania:

- 1) prowadzenie działań informacyjnych podnoszących świadomość osób niepełnosprawnych:
 - przygotowanie i publikacja Informatora dla osób niepełnosprawnych,
 - utworzenie Punktu Informacyjnego dla niepełnosprawnych mieszkańców Miasta.
- 2) prowadzenie analiz dotyczących środowiska osób niepełnosprawnych:
 - utworzenie bazy danych organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych,
 - opracowanie bazy danych dotyczących dostępności budynków użyteczności publicznej – obiektów sportowych, placówek edukacyjnych, kulturalnych i zdrowotnych.
- 3) kształtowanie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych:
 - prowadzenie kampanii społecznych i informacyjnych,
 - organizacja konferencji i seminariów.

Zakładane rezultaty:

- 1) wydanie publikacji dla osób niepełnosprawnych,

- 2) stworzenie bazy danych na temat instytucji, usług i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 3) zmiana postaw społecznych w stosunku do środowiska osób niepełnosprawnych,
- 4) zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji.

Priorytet	Zadania	Wskaźniki rezultatu
Kształtowanie świadomości społecznej związanej z problematyką osób niepełnosprawnych	Prowadzenie działań informacyjnych podnoszących świadomość osób niepełnosprawnych	- liczba działań służących podniesieniu świadomości mieszkańców Białegostoku w zakresie problematyki osób niepełnosprawnych
	Prowadzenie analiz dotyczących środowiska osób niepełnosprawnych	
	Kształtowanie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych	

Realizatorzy : Pełnomocnik Prezydenta Miasta Białegostoku ds. Osób Niepełnosprawnych, Urząd Miejski w Białymstoku: Departament Spraw Społecznych, Departament Edukacji, Zarząd Dróg Miejskich, Departament Inwestycji, Zarząd Białostockiej Komunikacji Miejskiej, Departament Kultury, Promocji i Sportu, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku

Źródła finansowania : budżet Miasta Białegostoku, środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze unijne

2. Przeciwdziałanie marginalizacji zawodowej osób niepełnosprawnych

Praca jest najskuteczniejszym środkiem pełnej (leczniczej, zawodowej i społecznej) rehabilitacji. Pozwala ona osobom niepełnosprawnym doskonalić się, podnosić kwalifikacje a także jest źródłem dochodów służących zaspokojeniu potrzeb własnych i rodziny.

Przy podejmowaniu działań na rzecz ograniczenia bezrobocia wśród tej grupy bezrobotnych i poszukujących pracy należy brać pod uwagę następujące założenia:

1. każda osoba niepełnosprawna pomimo swych ograniczeń zachowuje określoną sprawność i dyspozycję, która po zidentyfikowaniu staje się podstawą umożliwiającą podjęcie szkolenia zawodowego a następnie pracy zarobkowej,

2. żadna praca nie wymaga od osoby, która ją wykonuje zaangażowania wszystkich jej sprawności zarówno fizycznych jak i psychicznych. Wzrastające ogólne bezrobocie dotyczy w szczególności osób o ograniczonej zdolności wykonywania pracy powodując obniżenie kondycji psychofizycznej i poziomu życia tej populacji.

Pozostawanie bez pracy wywołuje u osób bezrobotnych, a w szczególności niepełnosprawnych, szereg negatywnych skutków psychologicznych i społecznych. Wpływa na poczucie braku własnej wartości i akceptacji, a w konsekwencji rezygnacji i braku chęci działania na rzecz poprawy własnej sytuacji życiowej.

Niezbędne zatem jest podejmowanie wszelkich działań szczególnie w dziedzinie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Wszelkie inicjatywy podejmowane w tym zakresie powinny również uwzględniać prawa przysługujące osobom niepełnosprawnym.

Zadania:

1) zatrudnianie i rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych:

- pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe oraz szkolenia osób niepełnosprawnych,
- pomoc finansowa dla osób niepełnosprawnych na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- refundacja kosztów dla pracodawców tworzących nowe stanowiska pracy i zatrudniających osoby niepełnosprawne,
- edukacja osób niepełnosprawnych w zakresie poruszania się po rynku pracy,
- aktywizacja osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy w ramach subsydiowanych form zatrudnienia,

- realizacja Programu Zatrudnienia Wspomaganego.

2) promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych:

- współpraca z pracodawcami w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- promowanie korzyści wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Zakładane rezultaty:

- 1) zwiększenie dostępu do informacji na temat możliwości aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- 2) większa efektywność form rehabilitacji zawodowej przygotowującej do podjęcia pracy na otwartym rynku pracy,
- 3) większy dostęp osób niepełnosprawnych do szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe, doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy oraz staży zawodowych,
- 4) zwiększenie świadomości pracodawców w zakresie możliwości i form zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- 5) zwiększenie możliwości podejmowania pracy przez osoby niepełnosprawne na otwartym rynku pracy.

Priorytet	Zadania	Wskaźniki rezultatu
Przeciwdziałanie marginalizacji zawodowej osób niepełnosprawnych	Zatrudnianie i rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych	- liczba ofert pracy - liczba przeprowadzonych szkoleń - liczba osób korzystających z subsydiowanych form zatrudnienia - liczba osób korzystających z porad - liczba osób korzystających z różnych form wsparcia zatrudnienia - liczba zawartych umów
	Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych	- liczba odbytych spotkań służących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych

Realizatorzy : Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku (Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej), Departament Spraw Społecznych, organizacje pozarządowe

Źródła finansowania : budżet Miasta Białegostoku, środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze unijne

3. *Dostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych*

Przestrzeń publiczna koncentruje życie lokalnych społeczności, od jej ukształtowania zależy jakość życia jej mieszkańców. Wspólna przestrzeń zwiększa szanse na integrację i rozwój więzi społecznych. Przyjazna przestrzeń publiczna to taka, w której chętnie przebywamy i w której czujemy się bezpiecznie. Dla osób niepełnosprawnych przestrzenią przyjazną jest dodatkowo przestrzeń pozbawiona barier architektonicznych i gwarantująca bezpieczne poruszanie się.

Nieemożność korzystania przez osoby niepełnosprawne z dostępnych innym dóbr publicznych i infrastruktury społecznej rodzi poczucie niesprawiedliwości i wyobcowania. Wszelkiego rodzaju utrudnienia występujące w budynkach użyteczności publicznej i ich okolicach, a także w funkcjonującej przestrzeni publicznej, uniemożliwiające lub utrudniające swobodę ruchu osobom z niepełnosprawnością ograniczają aktywność tych osób i powodują ich izolację. Dlatego też umożliwienie powszechnego dostępu do wspomnianych miejsc konieczne jest nie tylko z uwagi na konstytucyjne prawo osób niepełnosprawnych do równego traktowania, ale powinno stać się motywacją do zmiany sposobu życia. Osoby niepełnosprawne powinny mieć możliwość korzystania z przestrzeni życiowej, sięgania po dobra społeczne, nawiązywania kontaktów z innymi.

Powszechny dostęp do obiektów znajdujących się w przestrzeni publicznej gwarantuje zatem osobom niepełnosprawnym równoprawne korzystanie ze swoich praw obywatelskich, dlatego też istotnym elementem

jest stworzenie standardów współpracy ze środowiskiem osób niepełnosprawnych przy tworzeniu projektów budowlanych oraz planów zagospodarowania przestrzennego, aby zapewnić tę dostępność już na etapie projektowym.

Przyjazna przestrzeń publiczna jednak to nie tylko dostosowane obiekty użyteczności publicznej (w tym edukacyjne), ale również polityka transportowa Miasta tj. transport miejski, a zatem dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych z różnymi dysfunkcjami komunikacja miejska, w tym infrastruktura przystankowa oraz organizowany przez Miasto Białystok transport osób niepełnosprawnych, uwzględniający indywidualne potrzeby tej grupy mieszkańców Miasta.

Zadania:

1) dostosowanie infrastruktury miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych:

- propagowanie idei projektowania uniwersalnego,
- likwidacja barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych,
- likwidacja barier architektonicznych w miejskich obiektach sportowych,
- likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej będących własnością Miasta,
- likwidacja barier architektonicznych w gminnych lokalach użytkowych i mieszkalnych zarządzanych przez Zarząd Mienia Komunalnego,
- budowa lub remont (przebudowa) budynków mieszkalnych i użytkowych bez barier architektonicznych,
- wyznaczanie miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych.

2) polityka transportowa Miasta

- dostosowanie środków miejskiego transportu zbiorowego do przewozu osób z różnymi ograniczeniami sprawności,
- dostosowanie przystanków komunikacji miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- realizacja usług transportowych w systemie mikrobusowym dla osób niepełnosprawnych.

Zakładane rezultaty:

1) zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej dla osób niepełnosprawnych,

2) podniesienie świadomości inwestorów na temat dostępności do potrzeb osób niepełnosprawnych obiektów użyteczności publicznej,

3) dostosowanie transportu i jego infrastruktury do obsługi osób niepełnosprawnych.

Priorytet	Zadania	Wskaźniki rezultatu
Dostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych	Dostosowanie infrastruktury miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none">- liczba wykonanych remontów i inwestycji- liczba lokali mieszkalnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością- liczba lokali użytkowych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością- liczba wyznaczonych miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych
	Polityka transportowa Miasta	<ul style="list-style-type: none">- liczba i odsetek środków miejskiego transportu zbiorowego do przewozu osób z różnymi ograniczeniami sprawności- liczba i odsetek przystanków komunikacji miejskiej dostosowanych do potrzeb

		osób niepełnosprawnych - liczba zrealizowanych usług transportowych w systemie mikrobusowym
--	--	--

Realizatorzy : Pełnomocnik Prezydenta Miasta Białegostoku ds. Osób Niepełnosprawnych, Urząd Miejski w Białymstoku: Departament Spraw Społecznych, Departament Edukacji, Zarząd Dróg Miejskich, Departament Inwestycji, Zarząd Białostockiej Komunikacji Miejskiej, Zarząd Mienia Komunalnego

Źródła finansowania : budżet Miasta Białegostoku, środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze unijne

4. *Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych*

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym i realizowana jest przede wszystkim przez wyrabianie zaradności osobistej oraz pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej. Pełne włączenie osób z niepełnosprawnością w życie społeczne jest utrudnione przez występowanie różnego rodzaju barier ograniczających społeczne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się oraz w dostępie do informacji. Integracji z osobami niepełnosprawnymi, nie sprzyjają wciąż występujące w społeczeństwie bariery mentalne. Brak kontaktów z osobami niepełnosprawnymi jak i rzetelnej wiedzy na temat osób niepełnosprawnych prowadzi do niewłaściwych postaw i zachowań wobec osób niepełnosprawnych.

Realizacja procesu rehabilitacji społecznej wymaga zaangażowania ze strony społeczeństwa oraz samych osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne muszą bowiem przystosować się do wymogów życia społecznego poprzez opanowanie umiejętności funkcjonowania w sytuacjach społecznych, społeczeństwo natomiast powinno likwidować wszelkie bariery utrudniające włączanie się osób niepełnosprawnych w życie społeczne. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i integracji ze środowiskiem powinny być również skoncentrowane na przeciwdziałaniu dyskryminacji osób z niepełnosprawnością oraz podnoszeniu wizerunku osób niepełnosprawnych jako aktywnych i pełnoprawnych członków społeczeństwa.

Zadanie:

- 1) rozwijanie umiejętności społecznych i poprawa psychofizycznej sprawności osób niepełnosprawnych:
 - dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej,
 - dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
 - likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
 - dofinansowanie działalności mieszkań wspomaganych, adaptacyjnych oraz chronionych-treningowych dla osób niepełnosprawnych,
 - dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych,
 - dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika,
 - realizacja programu „Asystent Osoby Niepełnosprawnej”,
 - dofinansowanie prowadzenia wolontariatu dla osób niepełnosprawnych,
 - wydawanie kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych i placówek,
 - wydawanie legitymacji osobom niepełnosprawnym uprawniających do korzystania z ulg i uprawnień,
 - dofinansowanie placówek wspierających dla niepełnosprawnych dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

Zakładane rezultaty:

- 1) rozszerzenie i zwiększenie dostępności form pomocy społecznej kierowanych do osób niepełnosprawnych,
- 2) poprawa jakości funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie,
- 3) podniesienie efektywności i jakości realizowanych zadań w oparciu o obowiązujący system prawny.

Priorytet	Zadanie	Wskaźniki rezultatu
Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych	Rozwijanie umiejętności społecznych i poprawa sprawności osób niepełnosprawnych	-liczba osób niepełnosprawnych korzystających z różnych form wsparcia

Realizatorzy : Pełnomocnik Prezydenta Miasta Białegostoku ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku, Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Białymstoku, organizacje pozarządowe

Źródła finansowania : budżet Miasta Białegostoku, środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze unijne

5. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych

Zagadnienie integracji społecznej osób niepełnosprawnych jest złożonym procesem, zaś działania w tym zakresie powinny zmierzać ku wzrostowi uczestnictwa tych osób w życiu rodzinnym, społecznym, jak i zawodowym, poprzez szereg inicjatyw wspomagających i aktywizujących zarówno same osoby niepełnosprawne, jak też ich otoczenie społeczne. Pełna integracja osób niepełnosprawnych wymaga zniesienia wszelkich barier m.in. edukacyjnych, społecznych, jak i architektonicznych, celem umożliwienia tej grupie mieszkańców Białegostoku prowadzenia w miarę normalnego i aktywnego życia społecznego.

Kształcenie specjalne jest jednym z elementów stwarzających warunki do integracji osób niepełnosprawnych. Jego istotą jest zapewnienie uczniom z niepełnosprawnościami, których możliwości są ograniczone przez czynniki biologiczne, schorzenia zdrowotne, warunków do realizacji wychowania przedszkolnego i obowiązku szkolnego w sposób dostosowany do tempa ich rozwoju, warunków fizycznych, emocjonalnych. Zgodnie z przepisami prawa oświatowego każdemu dziecku ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi tworzy się warunki niezbędne do rozwoju, dostosowując treści, metody i organizację nauczania do możliwości psychofizycznych dziecka oraz zapewnia możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Kształcenie specjalne może być prowadzone w formie wychowania przedszkolnego/nauki w przedszkolach/szkołach ogólnodostępnych, integracyjnych lub specjalnych, w zależności od potrzeb dziecka i wyboru rodziców. W celu zapewnienia właściwej realizacji zaleceń poradni psychologiczno – pedagogicznych określonych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego, w przedszkolach, szkołach i poradniach psychologiczno-pedagogicznych zatrudnieni są specjaliści.

Jedną z form kształcenia dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły jest indywidualne nauczanie / obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne.

Obowiązkiem gminy jest zapewnienie uczniom niepełnosprawnym bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej, gimnazjum lub ośrodka umożliwiającego realizację obowiązku szkolnego lub zwrot kosztu przejazdu ucznia i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice.

W przedszkolach, szkołach podstawowych, a także poradniach psychologiczno-pedagogicznych organizowane są zajęcia z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka w celu pobudzania psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka, od chwili wykrycia niepełnosprawności do czasu podjęcia nauki w szkole, prowadzone bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną.

Edukacja odgrywa bardzo ważną rolę w integracji społecznej. Dzieci niepełnosprawne uczące się w szkołach ze swoimi pełnosprawnymi rówieśnikami w większym stopniu rozwijają swoje umiejętności społeczne potrzebne w codziennym życiu. Jednym z podstawowych warunków optymalnego wsparcia dziecka niepełnosprawnego i jego rodziny jest wiedza i zaangażowanie nauczycieli, którzy przy pomocy odpowiednich środków i metod dostosowanych do potrzeb konkretnego ucznia wspierać będą jego edukację i rozwój. Niezwykle istotne zatem jest wspieranie metodyczne nauczycieli, zwłaszcza pracujących z uczniami niepełnosprawnymi w szkołach ogólnodostępnych oraz podnoszenie ich kwalifikacji w zakresie form i metod pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Zadania:

1) realizacja przedsięwzięć integracyjnych:

- działania miejskich instytucji kultury w zakresie problematyki osób niepełnosprawnych,

- organizacja imprez integracyjnych, promocja osiągnięć osób niepełnosprawnych.

2) sport osób niepełnosprawnych:

- dofinansowanie imprez sportowo – rekreacyjnych o charakterze integracyjnym.

3) edukacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej:

- zapewnianie warunków realizacji kształcenia specjalnego w przedszkolach i szkołach, w tym ogólnodostępnych, integracyjnych i specjalnych,
- zapewnianie warunków realizacji indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego i nauczania indywidualnego dzieci i młodzieży,
- zapewnianie uczniom niepełnosprawnym bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły lub ośrodka,
- zapewnianie warunków organizowania zespołów wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w przedszkolach, szkołach i poradniach psychologiczno-pedagogicznych,
- działania służące podniesieniu kompetencji kadry pedagogicznej, w tym dyrektorów, nauczycieli i specjalistów w zakresie form i metod pracy z wychowankiem / uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- zapewnianie pomocy doradców zawodowych dla uczniów niepełnosprawnych i rodziców w zakresie wyboru typu szkoły i ukierunkowania zawodowego,
- współpraca jednostek oświatowych zaangażowanych w pomoc specjalistyczną dziecku w zakresie ujednolicenia oddziaływań terapeutycznych,
- zapewnianie warunków realizacji edukacji włączającej,
- podejmowanie działań na rzecz zwiększenia oferty zajęć pozalekcyjnych uczniom niepełnosprawnym, w tym oferta realizacji programów edukacyjno – wychowawczych służących integracji społecznej uczniów niepełnosprawnych.

Zakładane rezultaty:

- 1) zwiększenie liczby osób niepełnosprawnych biorących udział w przedsięwzięciach integracyjnych,
- 2) zapewnienie wszystkim dzieciom i młodzieży posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego miejsca realizacji wychowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, zgodnie z preferencją rodzica (opiekuna prawnego), pełnoletniego ucznia,
- 3) objęcie wszystkich wychowanków i uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego odpowiednią formą pomocy, stosownie do zaleceń wskazanych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, zajęcia rewalidacyjne i pomoc psychologiczno – pedagogiczna,
- 4) objęcie wszystkich wychowanków i uczniów posiadających opinię o potrzebie nauczania indywidualnego / indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego lub wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka odpowiednią formą pomocy,
- 5) zwiększenie kompetencji kadry pedagogicznej w zakresie pracy z dzieckiem niepełnosprawnym,
- 6) zwiększenie liczby uczniów niepełnosprawnych korzystających z zajęć pozalekcyjnych, będących odbiorcami projektów edukacyjno – wychowawczych.

Priorytet	Zadania	Wskaźniki rezultatu
Integracja społeczna osób niepełnosprawnych	Realizacja przedsięwzięć integracyjnych	- liczba przedsięwzięć skierowanych do środowiska osób niepełnosprawnych i ilość osób niepełnosprawnych korzystających z tej formy integracji
	Sport osób niepełnosprawnych	- liczba imprez, ilość osób niepełnosprawnych biorących udział
	Edukacja dzieci i młodzieży	- liczba placówek

	niepełnosprawnej	<p>edukacyjnych i dzieci niepełnosprawnych korzystających z kształcenia specjalnego, objętych nauczaniem indywidualnym, indywidualnym rocznym przygotowaniem przedszkolnym, wczesnym wspomaganiem rozwoju dziecka</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba podjętych działań służących podniesieniu kompetencji kadry pedagogicznej w zakresie pracy z wychowankiem/ uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi - liczba udzielonych porad/działań doradców zawodowych w zakresie poradnictwa uczniom niepełnosprawnym - liczba przypadków nawiązanej współpracy w celu ujednolicenia oddziaływań terapeutycznych wobec danego dziecka - liczba dzieci/uczniów niepełnosprawnych realizujących wychowanie przedszkolne/obowiązek szkolny w oddziale ogólnodostępnym - liczba uczniów niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych, będących odbiorcami projektów edukacyjno– wychowawczych
--	------------------	--

Realizatorzy : Pełnomocnik Prezydenta Miasta Białegostoku ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych, Departament Edukacji, Departament Kultury, Promocji i Sportu, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku, organizacje pozarządowe

Źródła finansowania : budżet Miasta Białegostoku, środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych

Aktywna działalność organizacji pozarządowych jest istotną cechą społeczeństwa obywatelskiego oraz elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego skupiają w swoich szeregach najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne mieszkańców Białegostoku. Do budowania partnerstwa istotne znaczenie ma zarówno wymiana doświadczeń między organizacjami, które mają wieloletnie doświadczenie w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych, jak i ich współpraca z sektorem publicznym, a w szczególności między organami samorządu terytorialnego. Rozległość zadań, w które angażują się organizacje, ich społeczny charakter oraz wysoki poziom realizowanych zadań powodują, że są postrzegane jako cenny partner samorządu

lokalnego. Dostrzegając ich wartość należy uznać za istotne ich wpływ w poprawę jakości funkcjonowania środowiska osób niepełnosprawnych w Mieście.

Zadania:

- 1) wspieranie i powierzanie zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych.
- 2) udzielanie wsparcia organizacjom pozarządowym w trybie pozakonkursowym.
- 3) udzielanie rekomendacji organizacjom pozarządowym współpracującym z Miastem.
- 4) działalność Miejskiej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych:
 - opiniowanie projektów lokalnych aktów prawnych na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zakładane rezultaty:

- 1) zintensyfikowanie działań organizacji pozarządowych w środowisku osób niepełnosprawnych,
- 2) promowanie działań zmierzających do szeroko rozumianej integracji osób niepełnosprawnych,
- 3) koordynacja i korelacja działań organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych.

Priorytet	Zadania	Wskaźniki rezultatu
Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych	Wspieranie i powierzanie zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych	- liczba projektów złożonych w ramach konkursów i zadań zlecanych i liczba organizacji, które otrzymały wsparcie Miasta
	Udzielanie wsparcia organizacjom pozarządowym w trybie pozakonkursowym	- liczba organizacji, które uzyskały wsparcie
	Udzielanie rekomendacji organizacjom pozarządowym współpracującym z Miastem	- liczba udzielonych rekomendacji
	Działalność Miejskiej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych	- liczba podjętych uchwał

Realizatorzy : Pełnomocnik Prezydenta Miasta Białegostoku ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych, Departament Edukacji, Departament Kultury, Promocji i Sportu, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku, organizacje pozarządowe

Źródła finansowania : budżet Miasta Białegostoku, środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze unijne

7. Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb

Rodziny, w skład których wchodzi osoba niepełnosprawna lub samotne osoby niepełnosprawne częściej niż inne znajdują się w trudnych sytuacjach życiowych. Pogorszenie sytuacji życiowej związane jest często z koniecznością rezygnacji z pracy, koniecznością zapewnienia opieki osobie niepełnosprawnej, ponoszeniem kosztów na zakup leków czy podjęcie rehabilitacji. Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych w dążeniu do godnego życia, wymaga zapewnienia tym osobom jak i ich rodzinom wsparcia materialnego, socjalnego oraz psychologicznego.

Działania podejmowane na rzecz rodzin, w których żyją osoby niepełnosprawne powinny być zróżnicowane. Inaczej bowiem kształtują się potrzeby samotnych osób niepełnosprawnych niż potrzeby rodzin opiekujących się niepełnosprawnym członkiem rodziny. Innego rodzaju pomocy oczekują rodzice wychowujący dzieci niepełnosprawne, innej pomocy potrzebują niepełnosprawni rodzice wychowujący dzieci zdrowe. Osobom niepełnosprawnym, którym nie można zapewnić opieki i wychowania w środowisku rodzinnym, należy zapewnić wsparcie w domach pomocy społecznej, w placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz w specjalistycznych rodzinach zastępczych.

Zadania:

- 1) zlecanie i koordynacja realizacji usług opiekuńczych:
 - świadczenie usług opiekuńczych,
 - świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.
- 2) udzielanie świadczeń z pomocy społecznej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom:
 - udzielanie pomocy pieniężnej i niepieniężnej dla osób niepełnosprawnych,
 - zapewnienie całodobowej opieki osobom niepełnosprawnym,
 - pomoc w formie poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez prawników i psychologów.
- 3) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 4) pozyskiwanie i koordynacja pracy wolontariuszy pomagających osobom niepełnosprawnym.

Zakładane rezultaty:

- 1) poprawa jakości funkcjonowania osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
- 2) umożliwienie osobom niepełnosprawnym efektywnego egzystowania w środowisku,
- 3) zapewnienie ciągłości finansowania całodobowej opieki stacjonarnej, skierowanej do niepełnosprawnych.

Priorytet	Zadania	Wskaźniki rezultatu
Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb	Zlecanie i koordynacja realizacji usług opiekuńczych	- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych
	Udzielanie świadczeń z pomocy społecznej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom	- liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej
	Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	- liczba podjętych inicjatyw na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi
	Pozyskiwanie i koordynacja pracy wolontariuszy pomagających osobom niepełnosprawnym	- liczba wolontariuszy pomagających osobom niepełnosprawnym

Realizatorzy : Pełnomocnik Prezydenta Miasta Białegostoku ds. Osób Niepełnosprawnych, Departament Spraw Społecznych, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku, organizacje pozarządowe

Źródła finansowania : budżet Miasta Białegostoku, środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze unijne

WDRAŻANIE I MONITORING PROGRAMU

„Miejski program działań na rzecz rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2016 – 2020” jest dokumentem perspektywicznym, którego założeniem jest nakreślenie kierunków działań Miasta Białystok w obszarze szeroko rozumianej problematyki osób niepełnosprawnych mieszkających w Białymstoku.

Priorytety i zadania wymienione w Programie realizowane powinny być w ścisłej współpracy podmiotów publicznych, jak i organizacji pozarządowych.

Skuteczność jego realizacji wymaga:

- konsekwentnego wdrażania w życie zaplanowanych zadań,

- aktywnych działań na rzecz pozyskiwania dodatkowych środków finansowych (tj. ze źródeł innych niż budżet Miasta Białegostoku),
- uświadomienia społeczności lokalnej znaczenia realizacji podejmowanych przedsięwzięć dla osób niepełnosprawnych.

Warunkiem skuteczności działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta jest ich ciągłe monitorowanie i ocena poziomu ich realizacji.

Monitoring będzie służył diagnozowaniu i ocenie stopnia realizacji wyznaczonych priorytetów i zadań poprzez regularne zbieranie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania.

Zgodnie z zapisami art. 35 a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127 poz. 721 z późn.zm.) będzie przedstawiana Wojewodzie Podlaskiemu roczna informacja z realizacji Programu w poszczególnych latach.